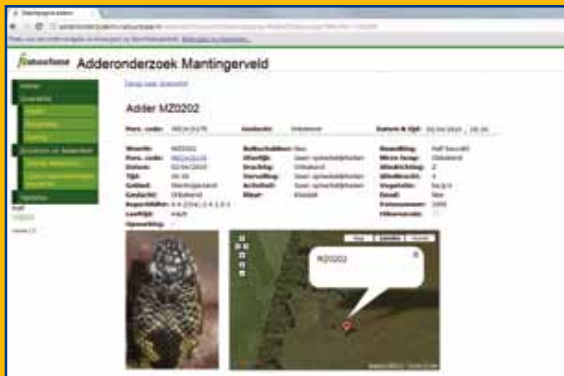

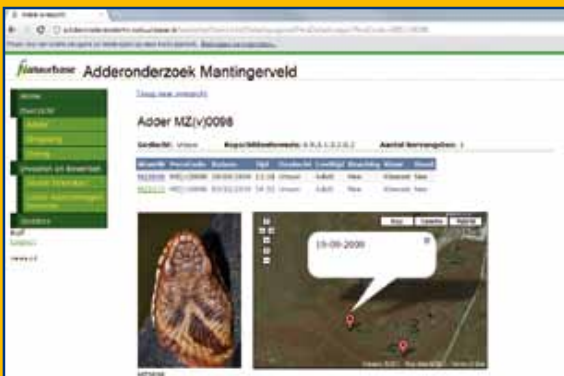
Innovatief databeheer bij adderpopulatieonderzoek (Mantingerveld)

Overzichtspagina waarnemingen

Adders met een zelfde kopschildformule kunnen in de database eenvoudig met elkaar worden vergeleken

Vrouwte adder dat tweemaal is waargenomen. De vindplaatsen zijn rechts in de kaart zichtbaar

Adderonderzoek

Door ruilverkaveling aan het begin van de 20e eeuw raakte het Mantingerveld versnipperd. Er bleven vier heidegebiedjes over, elk met hun eigen adderpopulatie. Begin jaren '90 van de vorige eeuw is Vereniging Natuurmonumenten gestart om de gebiedjes weer met elkaar te verbinden zodat de verschillende adderpopulaties weer kunnen uitwisselen. Hiervoor wordt de tussenliggende agrarisch grond opgekocht en ingericht. Er wordt al een aantal jaren onderzoek gedaan naar de adderpopulatie van het Mantingerveld. Belangrijke vraag is of er na deze inrichtingsmaatregelen al uitwisseling plaatsvindt tussen de gebieden. Daarnaast wordt o.a. de populatiestructuur en de ligging van zomer- en winterhabitat binnen de verschillende gebieden in kaart gebracht. Om de verwerking van data te vereenvoudigen, is door de onderzoekers een op maat gemaakte webapplicatie ontwikkeld.

Individuele herkenning

Om uitwisseling te kunnen constateren is individuele herkenning noodzakelijk. Adders kunnen individueel worden herkend aan de kopschilden op de bovenkant van de kop. Daarom wordt van elke gevangen adder de kop gefotografeerd. Nieuwe foto's worden vergeleken met de foto's die al in de database zitten en dit gaat via de webapplicatie. Om het vergelijken te vereenvoedigen is in het verleden door de Werkgroep Adderonderzoek Nederland (WAN) de zogenaamde kopschildenformule ontwikkeld. Van acht vastgestelde posities op de kop worden het aantal schilden geteld waarna er een formule ontstaat. Deze kopschildenformule hoeft niet uniek te zijn voor een dier. Meerdere dieren kunnen dezelfde formule hebben. Daarom moeten foto's alsnog met elkaar vergeleken worden, maar dat hoeft alleen nog maar met dieren met dezelfde kopschildenformule. Daarvoor wordt aan de linkerkant van het scherm de nieuwe foto getoond en aan de rechterkant verschijnen foto's van de dieren met een identieke kopschildenformule. Op deze manier kan de onderzoeker één voor één door de foto's bladeren om te zoeken naar hervangsten.

Dataverwerking

Data wordt via gestandaardiseerde formulieren ingevoerd in de webapplicatie. Keuzelijstjes versnellen en vereenvoedigen de invoer. Daarnaast zijn er nog wat extra automatische controles ingebouwd zoals controle op de relatie geslacht - drachtig (bijv. geen drachtige mannetjes mogelijk). Het principe van het invoeren van waarnemingen lijkt op bijv. Telmee of Waarneming.nl, maar het grote voordeel t.o.v. deze twee website's is dat de webapplicatie op maat is gemaakt. Specifieke data die met het adderonderzoek verzameld wordt, kan op de juiste manier worden verwerkt.

Resultaten

Veel van de resultaten kunnen automatisch via de webapplicatie

bekeken worden. Individuen worden via tabellen en kaarten gevolgd door het gebied. Uit de gegevens blijkt dat er nog geen uitwisseling is tussen de verschillende gebieden. Trekbewegingen tussen winter- en zomerverblijven zijn echter wel duidelijk zichtbaar. Een waardevol onderdeel is de mogelijkheid om met één druk op de knop overwinteringsplekken op een kaart zichtbaar te maken. En deze plekken zijn voor de beheerder weer belangrijk om met het beheer rekening mee te houden.

Andere toepassingen

Omdat dit type webapplicaties voor veel meer ecologische onderzoeken een waardevol middel kan zijn voor het verwerken

en inzichtelijk maken van data, is Natuurbase opgericht. Het eerste project van Natuurbase is het ontwikkelen van een gelijksoortige webapplicatie voor de pas opgerichte Werkgroep Ringslangen Zuid-Holland.

Heeft u naar aanleiding van dit artikel interesse of wilt u meer informatie, kijk dan op www.natuurbase.nl of neem contact op met Rolf van Leeningen via info@natuurbase.nl

Koekoekgedrag bij zandhagedis?

3 juni 2011, 09.00 uur. Holterheide, Holterberg

Deze morgen vroeg op pad om voordat het te warm wordt mijn derde reptielenronde voor dit jaar te lopen. Speurend naar reptielen valt mijn oog plotseling op iets op het pad.

Zandhagedis eitjes! Dat moet zeker van een hagedisvrouwte in hoge nood zijn geweest. Beter bekeken blijken de zeven eitjes voor de ingang van een eiafzet kuiltje te liggen. Vreemd. Ik maak dat gaatje wel een beetje groter en rol de eitjes er wel in zijn mijn gedachten. Jammer om het zo maar te laten. Ik maak een paar foto's en begin het gaatje wat groter te maken.

Nog maar net begonnen of plotseling sprint er een zandhagedis vrouwte uit het gat!

Dit werpt een ander licht op de zaak: Zou dit vrouwte een eiafzetplaats hebben ingepikt, de aanwezige eitjes naar buiten hebben gewerkt en zelf aan de leg zijn gegaan?

Mooie boel is dat, dat lijkt wel koekoekgedrag. Hier moet de wetenschap zich maar eens over buigen, het zal altijd wel een geheim blijven want hagedissen spreken niet.

Ik heb niet verder gegraven maar een eindje verderop zelf een gaatje gemaakt en daar de zeven eitjes ingerold. Mogelijk was vrouwte 2 inmiddels met de leg begonnen.

Anton van Beek